

Jána Holý (1785 - 1849)

A decorative graphic consisting of a solid orange horizontal bar that transitions into a white background. On the right side, there are several thin, parallel white lines of varying lengths, creating a stylized, layered effect.

Ján Hollý - zo životopisu

- Narodil sa v Borskom Mikuláši pri Šaštíne;
- teológiu študoval v Trnave.

Ján Hollý - zo životopisu

- Pôsobil ako katolícky kňaz v Maduniciach;
- tu písaval v prírode, pod storočným dubom.

Ján Hollý - „slovenský Homér“

- V roku 1943 vypukol požiar a on utrpel ťažké popáleniny, skoro oslepol.
- Odišiel k svojmu spolužiakovi na Dobrú Vodu.

Na Dobrej Vode ho navštívili Štúr,
Hurban, Hodža, ktorí ho žiadali o
odobrenie spisovného jazyka

Ján Hollý - „*slovenský Homér*“

- Ján Hollý počas takmer tridsaťročného pôsobenia v madunickej fare vytvoril veľkolepé dielo – rozsiahle eposy ako Svatopluk, Cyrillo-Metodiáda, Sláv, ďalej selanky a množstvo príležitostných básní. Okrem toho do slovenčiny preložil aj klenot antickej literatúry – Vergiliovu Eneidu.

Literárne dielo

- **Rozličné básne hrdinské, elegické a lirické z Vergilia, Teokrita, Homéra ...**
- Preklady z latinskej a gréckej poézie, v úvode zaradil teoretickú časť, v ktorej vysvetľuje princípy svojho časomerného veršového systému

Svatopluk

- Hrdinský spev v 12 spevoch;
- zobrazil boj dvoch svetov;
- germánskeho a veľkomoravského, opísal konflikty medzi bohmi a ľuďmi, rozviedol obrazy zrady, nenávisť a pomsty;
- vznikol v mene ideálov národnej slobody, rovnosti, spravodlivosti a lásky k vlasti. Hollý využil pri spracovaní Svatoopluka poznatky z antickej a klasicistickej poetiky.

Pred každým spevom je **stručný obsah**, napr. Spev prvý:

Svatopluk, kráľ Slovákov, ve žalári, do ktorého ho dali Nemci preto, že jím do podezreňá prišiel, si sťažuje a boha za vyslobodení prosí. Boh vysliší jeho modlidbu. Zesílá posla svojehého ke Karolmanovovi a rozkaz mu dáva, aby Svatopluka z vazeňá pustil. On tak učiniť prislubuje. Napred však starších na snem povolá a daný od boha rozkaz jím prednášá. Chce Svatoplukovi Rastislavovu krajinu pod výnimkami pridať. Radbod tak radí. Vilbert odporuje, že by to k jejích záhube činilo. Britvald naproti i krajinu po Rastislavovi i céru. Karolmana za manželku jemu dať káže. Zalúbi sa všetkým jeho rada i Karolmanovi. Svatopluk na snem prichádzá. Karolman mu predstavuje, čo je v rade uzavrené. Svatopluk sa tomu podvolí a výnimky, pod ktorými panovať má, prijíma. Snem sa rozejde.

Epos začína **propozíciou** (vyjadrením zámeru autora), niekoľkými veršami uvedieme tému diela:

*Spívám, jak hroznú Svatopluk na Karolmana védel
vojnu, i jak víťaz, seba aj svoj od jeho vlády
osvobodiv národ, nepodlehly stal sa panovník
a zmužilých veľké založil kráľovstvo Slovákov.*

Na začiatku eposu je aj **invokácia** (vzývanie Múzy). V invokácii básnik vzýva Múzu = slovanskú Umku, volá ju na pomoc, prosí o inšpiráciu:

*Umko milá, jestliž mne si v mých kedy prispela
pesňách,
včil najvác prispej na pomoc; tebe všecky ti dobre
známí sú bojové, poneváč sama budto na Bílých
nekde Horách, buď nad kobylú, v tvém bydle sedícá,
aj na Devín, aj na hrozné mohla vojska si patriť.*

- Kompozíciu deja dopĺňajú **odbočenia** (napr. VI. spev o pôvode Slovanov),
- **opisy** (napr. opis štítu, ktorý daruje Karolman Svatoplukovi),
- dobýjanie hradieb Devína (X. spev) atď,
- v epose nájdeme **peripetiu** (nečakaný zvrät deja), napr. Svätoplukovo rozhodnutie opustiť Nemcov a pridať sa na stranu Slavomíra.
- Peripetia, opisy, rozprávania spomaľujú dej.

Cirillo -Metodiáda(1835)

- epos o slovanských apoštoloch,
- územným centrom deja je Slovensko,
- V šiestich spevoch opisuje príchod svätcov Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu, ich život a účinkovanie,
- Končí sa víťazstvom Metoda nad intrigami nemeckých biskupov.

Sláv(1839)

- Epos;
- Sláv je panovníkom Tatrancov a musí bojovať s národom Čudov, ktorí napadli jeho ľudí. Tatrancom pomáhajú bohovia Živena, Pern, Svantovít a s ich pomocou porazia nepriateľa.
- Dej skladby je vymyslený, ale umelecky jednotný.
- Výroky Sláva nad porazeným čudským kráľom, nad mravmi a násilím nepriateľov sú v skutočnosti Hollého myšlienky.

Antika vzorom

- Hollý svoje eposy nazýval víťaznými básňami, to znamená bohatierskymi eposmi;
- Vzorom kompozície, formy i jednotlivých epizód boli Homérove a Vergíliove eposy.

Plač matki Slávi

Plač matki Slávi nad odrodilými sinami

- Žalospevy (elégie), ktoré tvoria protiklad k eposom, v ktorých ospieval slávnou minulosť Slovanov;
- tematika je rozmanitá: národ, smútok za slávnou minulosťou, zradcovstvo, bratovražedný boj, odrodilstvo národného obrodzenia.

Selanky

- 21 menších klasicky dokonalých básní
- básne prírodnej lyriky;
- autor chváli vidiecky spôsob života
- bol ovplyvnený domácim folklórom (Vyvolávaní jari) , slovanskou mytológiou a kresťanskými motívami,
- sú písané časomierou;
- nachádzajú sa u prvky preromantizmu;

Selanky

- najživšia časť Hollého tvorby;
- témy sú rôznorodé;
- postavy majú podobu slovenských pastierov, ktorí vedú pokojný život, venujú sa práci, spevu, hrám; v týchto hrdých a ušľachtilých postavách vstúpil do poézie slovenský ľud, odetý v antickom rúchu, ale jeho myslenie a reč sú slovenské;
- A. Sládkovič sa Selankami inšpiroval pre svojho Detvana.

- Kompozícia:
12 nepomenovaných spevov, na začiatku každého je obsah. Bernolákovčina, inverzia, veľká epická šírka. Rozsiahly a podrobný dej. Autor využíva propozíciu - naznačenie deja.